

SPAŠAVANJE NA PROMETNICAMA

Ozlijeđeni u središtu pažnje

Pri akcijama spašavanja na prometnicama od prije deset godina neke zemlje primjenjuju norme Međunarodne središnjice za tehničku pomoć ICET (International Center for Emergency Techniques). Oslanjajući se na te norme profesionalni vatrogasci u Bernu razvili su 1999. sustav djelovanja, koji je od 2002. proširen na cestovna uporišta za tehničku podršku u kantonu.

Cestovni promet broji svake godine mnoštvo smrtno stradalih i teško ozlijeđenih osoba, koje se nerijetko moraju spašavati iz olupina njihovih vozila. Kako bi u interesu unesrećenih vrijeme dolaska i spašavanja bilo što kraće, potrebno je smišljeno ustrojiti cestovna uporišta za tehničku pomoć, osposobiti snage za djelovanje i imati u pripravi alate prilagođene današnjoj tehnologiji vozila. Na mjestu nezgode odjel za tehničku podršku mora sigurno i izvježbano vladati složenim zadaćama i u suradnji s policijom i sanitarnim službama bez oklijevanja i što je moguće obazrivije oslobađati ozlijeđene osobe iz vozila koja su sudjelovala u nezgodi.

Postupak SAVER

Neovisno o najnovijem razvoju automobilske tehnike, bilo da se radi o području alternativnih pogona ili poboljšanih sigurnosnih normi sa sve više zračnih jastuka, pojasevima za zatezanje i drugim elektronički upravljanim sigurnosnim napravama, spasitelji moraju u svakoj prometnoj nezgodi postupati brzo i usmjerenom. Kod toga pomaže postupak SAVER (Systematic Approach to Vital Emergency Response), koji je razvio ICET. Prema normiranom tijeku akcije spašavanja, pretežito s medicinskog motrišta, teži se trenutnoj skrbi i zbrinjavanju ozlijeđenih i tek nakon toga njihovom oslobađanju iz olupine vozila. Kod toga je uvijek u prvom planu životna funkcija ozlijeđenih osoba. Ona i samo ona određuje vrijeme raspoloživo za akciju spašavanja.

Pri odrađivanju potrebnih radova sedmeročlani odjel tehničke podrške dijeli između sebe šest faza radova, koji su točno određeni i trebaju se izvršavati jedan za drugim. Takav automatizam djelovanja ima prednost, jer tijekom akcije postoji tzv. "crvena nit". Važno je kod toga, da kod svakog od njih postoji prilagodljivost i da po potrebi svaki od njih može preuzeti bilo koju zadaću unutar odjela.

Spasilački vlak

Spasilački vlak voda za pružanje tehničke podrške kod vatrogasaca u kantonu Bern sastoji se od navalnog vozila-prethodnice, vozila s posadom za tehničku pomoć i pokretne (samohodne) dizalice te sedmeročlane posade za intervenciju. Posadu čini voditelj spasilačkog vlaka, voditelj odjela za podršku, osoba odgovorna za sigurnost, skrbnik za unesrećene, navalni dio (dva vatrogasca) i jedna osoba odgovorna za sve radove u pozadini. Svakom od njih pripada određeni opseg rada, koji treba izvršavati kao osnovnu zadaću.

Uobičajene zadaće:

- Voditelj tehničkog vlaka (voditelj akcije [EL] iz cestovnog uporišta za tehničku podršku),
- skrbi za uvid nad cjelokupnom situacijom,
- traži daljnja sredstva potrebna za pružanje pomoći,
- zajedno s voditeljem akcije sanitetskog odjela određuje redoslijed postupanja,
- koristi sredstva koja su mu na raspolaganju, određuje mjesto zadržavanja drugih vozila,
- s voditeljem odjela za podršku dogovara postupke pri spašavanju i podjeljuje naredbu svojoj radnoj skupini,
- održava vezu s drugim odjelima koji sudjeluju u akciji,
- nadzire tok akcije.

Voditelj odjela:

- stupa u kontakt s voditeljem akcije, dogovara postupke i preuzima naredbu,
- određuje položaj pripadnicima odjela, vodi akciju iz neposredne blizine,
- u dogovoru s voditeljem odjela saniteta utvrđuje mjesto otvora za zbrinjavanje unesrećenog, upoznaje svoje suradnike sa situacijom i izdaje naredbu,
- određuje mjesto otvora za spašavanje ozlijeđene osobe iz vozila, prenosi naredbu svojem odjelu,
- nadzire tok akcije na licu mjesta,
- pruža pomoć pri izvlačenju ozlijeđene osobe.

Skrbnik:

- u blizini unesrećenog postavlja komplet za pružanje prve pomoći profesionalnih vatrogasaca Bern,
- oslovljava ozlijeđenu osobu izvan vozila koje je sudjelovalo u nezgodi i započinje sa zbrinjavanjem,
- uspostavlja stalnu vezu vatrogasna služba – unesrećeni,
- čim je vozilo iz nezgode osigurano i učvršćeno i ako postoji otvor za zbrinjavanje ulazi u unutrašnjost vozila,
- daje podršku sanitetskoj službi u izvršavanju njihove zadaće.

Osoba odgovorna za sigurnost:

- obilježava mjesto nezgode*,
- priprema sredstvo za gašenje*,
- zaustavlja istjecanje goriva,
- osigurava vozilo oštećeno u nezgodi,
- ponovljeno stupa u kontakt s voditeljem odjela i preuzima zadatak,

- oslobađa zračne jastuke i po mogućnosti učvršćuje,
 - isklapa električnu struju (ako nije potrebna za podizače stakla, električno namještanje sjedala i dr.),
 - provjerava moguće opasnosti i poduzima mjere,
 - zaštićuje oštre bridove na vozilu,
 - uklanja krhotine stakla,
 - ponovljeno nadzire stabilnost oštećenog vozila.
- (* - ako to već nije učinila policija ili mjesna vatrogasna postrojba)

Navalni dio (dva vatrogasca):

- stupaju u kontakt s vođiteljem odjela i preuzimaju zadatak,
- utvrđuju stabilnost oštećenog vozila,
- uklanjaju stakla na vozilu (ako je potrebno),
- pripremaju otvor za zbrinjavanje (kontakt s unesrećenom osobom),
- u dogovoru s vođiteljem odjela pripremaju otvor za izvlačenje,
- pružaju pomoć pri izvlačenju ozlijeđene osobe,

Pozadinska podrška:

- osvjetljava mjesto nezgode,
- priprema materijal za učvršćivanje oštećenog vozila,
- namješta hidrauličke naprave u radni položaj,
- provjerava radnu spremnost naprava i priprema druge materijale,
- priprema ležaj za izvlačenje ozlijeđene osobe,
- pomaže pri izvlačenju ozlijeđene osobe.

Općenit tijek akcije:

Ako prisilni razlozi (opasnost izbijanja požara, eksplozije ili jako loše stanje ozlijeđene osobe) ne uvjetuje potrebu trenutnog spašavanja unesrećenog (udarno spašavanje), ozlijeđeni se u pravilu medicinski zbrinjava izravno u vozilu u kojem je i stradao. Za to se kao prva mjera treba pripremiti odgovarajući otvor za zbrinjavanje (prednost ima manje iskrivljeno područje oštećenog vozila, koje je nasuprot predviđenog otvora za izvlačenje).

Skrbnik i sanitetski stručnjak sada imaju pristup do unesrećenog. Prije nego se poduzmu bilo kakve radnje spašavanja, potrebno je osigurati i učvrstiti vozilo. Onemogućiti da se vozilo otkotrlja ili strovali u udolinu, učvrstiti ga odgovarajućim podloščima i po potrebi bočnim potpornjima protiv mogućeg zibanja.

Tek kad je vozilo osigurano, skrbnik i stručnjak saniteta mogu ući u vozilo. Dok medicinsko osoblje zbrinjava ozlijeđenog, oba navalna vatrogasca rade na pripremi otvora za izvlačenje. Poslije prosudbe situacije od strane vođitelja odjela uporišta za tehničku podršku i vođitelja odjela saniteta o mogućnostima obazrivog izvlačenja unesrećene osobe, uz pomoć hidrauličkih škara i alata za razupiranje uklanja se krov i/ili vrata vozila radi što obazrivijeg spašavanja ozlijeđene osobe.

Ako su noge unesrećenog ukliještene tako, da se ne mogu osloboditi bez ozljeđivanja, treba s hidrauličkim napravama (škare, proširivač i razupirač/dvosmjerni cilindar) također napraviti odgovarajući otvor i u tom prostoru.

Organizacija:

Radi jamčenja vlastite sigurnosti mjesto nezgode (mjesto akcije) treba neodgodivo obilježiti i osigurati, ako te mjere već nisu izvršene od strane prisutne policije ili mjesne vatrogasne postrojbe. Skrbnik se približava vozilu s prednje strane i pokušava ostvariti kontakt s ozlijeđenom osobom. Za vrijeme dok vođa akcije proučava situaciju i s vođom saniteta određuje slijed postupaka prema važnosti, pripremaju se hidrauličke naprave u unutarnjoj zoni (polumjer 5 do 10 m), a materijal koji nije potreban odmah odlaže se izvan te zone. Sve osobe, koje nisu izravno opunomoćene za zbrinjavanje ili spašavanje trebaju se zadržavati izvan kruga polumjera 10 m. Sudionici pojedinačno preuzimaju samostalno zadatke koje su povezane s njihovom funkcijom. Vođa akcije nadzire postupanja i upravljajući utječe na njihov tijek.

Brzo, ali obazrivo

Svi planirani postupci trebaju se prosuđivati s gledišta što obazrivijeg spašavanja. U pravilu se ozlijeđenoj osobi odmah stabilizira vratna kralježnica. Ozlijeđenu osobu se ne smije izvlačiti iz vozila neusklađeno. U načelu treba ukloniti sve dijelove karoserije uokolo unesrećenog, da se ispod njegovog tijela može obazrivo ugurati ležaj za spašavanje. Radovi na vozilu smiju započeti tek kad je unesrećena osoba zaštićena od nenamjernog ozljeđivanja. Od krhotina stakla štiti je se folijom sa zračnim mjehurićima, kakva se primjenjuje za pakiranje osjetljivih roba.

Takva folija ima nekoliko prednosti u odnosu na vuneni pokrivač: nepromoćiva je, zahvaljujući svojem ustrojstvu može prigušiti manje udarce, izolacijske značajke doprinose zaštiti od hladnoće i osim toga je prozirna. To omogućuje bolji nadzor nad unesrećenom osobom, a i njoj je ugodnije gledajući dnevno svjetlo i prateći sve aktivnosti u vezi sa spašavanjem. Budući da je u svitcima prilično jeftina, može se iz higijenskih razloga poslije uporabe ukloniti kao otpad. Osim toga cestovna uporišta za

tehničku podršku u kantonu Bern koriste i tzv. tvrdi pokrov (štitnik), koji štiti od jačih udaraca i krhotina. Izrađen je od gipke PVC folije debljine 6 mm kakva se često koristi za potiskujući zaslon na ulazu u industrijsku halu.

Mjesna vatrogasna postrojba i cestovno uporište

Najbliža mjesna postrojba ili DVD, koja je u pravilu prva na mjestu događanja, posvećuje se u prvom redu osiguravanju mjesta nezgode, uspostavlja zaštitu protiv izbijanja požara primjereno situaciji, poduzima prve hitne mjere u cilju spašavanja života, usmjerava dolazeća vozila hitne pomoći i vozila cestovnih uporišta za tehničku podršku. Ona će po završetku akcije i očistiti mjesto nezgode. Sve dok traju radovi spašavanja, rukovođenje je u rukama voditelja akcije cestovnog uporišta za tehničku podršku. Poslije izvlačenja unesrećenog upravljanje i odgovornost za mjesto nezgode preuzima ponovno mjesna vatrogasna postrojba.

Slabe točke

Važna posebnost pri spašavanju na prometnicama je uska suradnja između ljudi različitih struka. Drugačije nego kod požara, koje vatrogasci sa svojim obrazovanjem i napravama većinom mogu sami obuzdati, kod spašavanja ozlijeđenih osoba iz vozila koje je sudjelovalo u prometnoj nezgodi, oni moraju zajedno s medicinskim osobljem pronalaziti mogućnosti, zajamčiti zbrinjavanje ozlijeđene osobe i omogućiti brzo i obazrivo spašavanje, bez da se pritom ozlijedi unesrećeni ili spasitelji.

Budući da je pasivna sigurnost u području pojačanog ustrojstva putničke kabine sve složenija i to, da se pri gradnji vozila sve više primjenjuju novi materijali i nove tehnologije, osoblje cestovnog uporišta za tehničku podršku ne bi se smjelo uvježbavati samo na odbačenim vozilima starije generacije. Da bi to osoblje moglo usavršiti svoje znanje, potrebno im je i obrazovanje za zajedničko spašavanje sa svim partnerima kao i praktično iskustvo u stvarnim akcijama. Mrežu cestovnih uporišta treba tako organizirati, da dobrobit unesrećenog ne trpi zbog prevelike udaljenosti, ali ni što se tiče znanja i iskustva osoblja. S "Projektom kantonalnih zadaća vatrogastva u 2008. godini" (KAF 08), u Bernu se taj cilj trenutno ispituje i teži se njegovom najbolje mogućem ostvarenju.

Proučavanje skupnosti problema i uvježbavanje zajedničkog rada

Cestovna uporišta za tehničku podršku polažu veliku važnost na pojačanu izobrazbu. Cilj obrazovanja je, osposobiti se za što je moguće brže normirane i uvježbane tijekom akcije, od stupnja poučavanja preko uvježbavanja do stupnja primjene. Zajedno s partnerskim organizacijama vježbe se obavljaju na za to pripremljenim vozilima, koja su preoblikovana slično onima kod stvarnih nezgoda.

Kroz te vježbe raščlanjuju se različiti ustroji ekipa za spašavanje, poboljšava jedinstveni jezik sporazumijevanja, a mogu se u vlastitom radu preuzimati korisna, stručno specifična znanja drugih. Za što bolje sporazumijevanje velika se pažnja polaže na jedinstvenu terminologiju. Voditelj akcije kod saniteta i voditelj cestovnog uporišta za tehničku podršku utvrđuju zajedno potrebne postupke u raspoloživo odnosno potrebno vrijeme. To znači, voditelj akcije saniteta ne smije upućivati voditelju akcije cestovnog uporišta stručne latinske izraze, s kojima ovaj ne može ništa započeti, nego se očituje razumljivo glede vremena, koje je obzirom na zdravstveno stanje unesrećenog na raspolaganju do njegovog izvlačenja iz vozila.

Voditelj akcije cestovnog uporišta za tehničku podršku također se izjašnjava u "vremenskim jedinicama". On priopćava voditelju akcije saniteta koliko mu je vremena potrebno za svaki pojedini postupak. Iz tih vremena saniteta i vatrogasaca, položenih jedno na drugo, dolazi se do ostvarljivih mogućnosti pri spašavanju. Iz toga može slijediti svaki postupak, od udarnog spašavanja (chrash izvlačenje) pa sve do veoma obazrivog postupanja.